

Bloomberg: Planurile de 130 de miliarde euro ale Europei de Est în domeniul energiei nucleare se lovesc de realitățile financiare

Din Cehia și până în România, statele din Europa de Est își fac planuri pentru a construi o duzina de noi reactoare nucleare, cu o valoare de aproape 130 de miliarde de euro, însă întrebarea care se pune este cine va plăti pentru aceste proiecte, transmite Bloomberg.

Fostele state comuniste au moștenit centrale nucleare care au fost puse în funcțiune în anii 1970 și 1980, care acum funcționează dincolo de perioada programată. Guvernele de regiune au obținut sprijinul politic necesar pentru construcția de noi reactoare, în contextul în care țările membre se străduiesc să îndeplinească obiectivele UE privind extinderea energiei verzi, după renunțarea la gazele rusești ieftine.

Provocarea este ca aceste țări nu au expertiza inginerască și au probleme în a-și finanța ambițiile în domeniul energiei nucleare, susțin oficialii consultați de Bloomberg. Pentru ca niciun investitor privat nu își va asuma riscul de a construi singur o nouă centrală nucleară, este nevoie ca guvernele să intervină. Un aspect crucial vor fi subvențiile venite de la UE însă și pentru acestea va exista o competiție.

"Finanțarea este de departe cel mai important aspect. Este în centrul deciziilor", a spus Jan Horst Keppler, economist la Agenția pentru Energie Atomică din cadrul OCDE, la o reuniune a directorilor de companii din energie din Europa de Est, care a avut loc în luna iunie la Praga.

Deși este aproape sigur că subvențiile guvernamentale pentru noi reactoare vor primi aprobarea UE, amploarea acestor subvenții este una monumentală. Un exemplu este Polonia, țara unde producția de energie a fost mult timp dominată de carbune și care acum vrea să construiască prima sa centrală nucleară. Guvernul de la Varșovia poartă în continuare negocieri cu privire la cum să finanțeze reactoarele furnizate de firma americană Westinghouse Electric Co. pentru prima centrală nucleară poloneză, ale căror costuri ar putea trece de 30 de miliarde de euro, echivalentul a 3,9% din PIB-ul Poloniei.

"Energia nucleară este diferită de alte surse de electricitate. Există o nevoie mare de implicarea statului", spune Marcin Kaminski, manager de risc care ajută la construirea primelor reactoare nucleare din Polonia la Polskie Elektrownie Jadrowe.

Țările din Europa de Est nu se așteaptă să adopte, prea curând, decizii de investiții cu privire la noile reactoare nucleare. Ele așteaptă ca UE să aprobe ajutoarele de stat în cadrul următorului ciclu bugetar 2028-34, care este posibil să fie aprobat în luna iunie 2025. Planurile UE în domeniul energiei verzi includ și energia nucleară.

Polonia ar putea avea în vedere un așa-numit "Contract pentru Diferență (CfD)", o formă de subvenție de stat utilizată de grupul francez Electricite de France SA și Guvernul britanic pentru proiectele lor.

România înființează un vehicul investițional special (SPV) și are în vedere o combinație de obligațiuni verzi, împrumuturi de stat și contracte pentru diferență, a declarat Vasile Dascalu, director financiar la compania de stat Nuclearelectrica.

Între timp, Cehia va decide până la finele lunii august ce companie îi va furniza cel puțin un reactor nuclear. Adjunctul ministrului Economiei și Comerțului, Tomas Ehler, declară la conferința care a avut loc în luna iunie că "nu există o ofertă competitivă de finanțare" și cel mai probabil împrumuturile guvernamentale vor acoperi 90% din costuri.

În plus, proiectele nucleare din Europa sunt renumite pentru întârzierile aparute în faza de construcție precum și pentru umflarea costurilor. De exemplu, în Slovacia, construirea unui nou reactor la centrala de la Mochovce a fost întârziată cu un deceniu și a costat de două ori mai mult decât suma de două miliarde de euro preconizată inițial.

În acest moment, singurele noi reactoare nucleare care sunt construite în UE sunt unul în Slovacia și unul în Ungaria, unde Rusia finanțează extinderea centralei de la Paks, un contract atribuit firmei rusești de stat Rosatom Corp., cel mai mare furnizor mondial de combustibil nuclear.

Însă Branislav Strycek, director general la cea mai mare companie de utilități din Slovacia, consideră că sunt și alte probleme decât cele legate de bani. Există un lanț de aprovizionare supus la presiuni precum și o lipsă de experți și contractori. Un motiv este acela că programul Franței de a construi noi reactoare va atrage o mare parte din resursele și personalul european. "Ai putea să începi să construiești dar apoi vei bate pasul pe loc", spune Branislav Strycek.